

VRBNIČKI

VRIDICI

BROJ 12

Godina VI.,

25. prosinca 1996.

CIJENA 10 K

ČESTIT BOŽIĆ!

Cijenjeni čitatelji,

Pred vama je božićni broj Vrbničkih vidika. Svaki nas broj iznova ispunji radošću, ali i strepnjom, jer vi prosuđujete koliko smo uspjeli. Osluškujemo vaše komentare i makar nisu pristigli u pisanom obliku, odgovaramo:

List je previše luksuzan - mišljenja su neki, što, pretpostavlja se, i košta više. Točno. List košta, ali se tiska samo dvaput godišnje, za Ivanju i Božić, pa je red da bude u bagdanskom rahu. Kad se sjetimo da su Vrbničani već u 14. i 15. stoljeću pisali knjige, ukrašavali pojedina slova, pa i cjele stranice, onda i naši Vidici na kraju 20. stoljeća trebaju izgledom i kvalitetom tiska odgovarati današnjim standardima.

U svakom broju do sada ustupali smo prostor općinskim čelnicima jer smo htjeli biti informativni i želimo da se Vrbničani na stranicama Vidika upoznaju s radom Općinskog poglavarstva i Općinskog vijeća, kao i s odlukama koja ta tijela donose. Svima nam je u sreću razvoj naše općine te shvaćamo naše čitatelje koji su razočarani jer očekuju više informacija iz tog područja. Doduše, proteklih dana

dosta smo i u dnevnom tisku čitali o krizi vlasti u našoj općini i neslozi naših čelnika, pa smo toj gorkoj temi posvetili poseban komentar. S punim pravom žalite se na nedostatak gospodarskih tema, a i nama one nedostaju. Htjeli smo tome doskočiti pa smo namjeravali u svakom pojedinom broju predstaviti jedan gospodarski subjekt s područja naše općine. Htjeli smo početi s Poljoprivrednom zadrugom Vrnik jer je najstarija. Nažalost, obećani tekst nije stigao, a PZ Vrnik nije iskoristila naše stranice da se predstavi. U ovom, pak, broju htjeli smo ustupiti prostor tvornici "Vrbenka". Prepostavili smo da bi naše čitatelje zanimalo kako se odvija proces pretvorbe, a nadasve kako su se ratne

nedaće odrazile na rad te naše nekad jako uspješne radne organizacije. Ali ni "Vrbenka" nije prihvatile ponuđenu suradnju.

Objavljivanje starih fotografija naišlo je na dobar prijem, zahvaljujemo svima marljivim skupljačima i preporučujemo se i za ubuduće. Želimo naglasiti da su naše i vaše stranice otvorene, pa nudimo i očekujemo suradnju posebno od naših mladih, od naših svećenika, a naročito od članova Društva "Frankopan".

Prilikom nastupajućih blagdana, Božića i Nove 1997. godine, želimo vam svima mir i zdravlje i ostvarenje svih želja,

vaši urednici

Molimo čitatelje koji imaju stare fotografije svoje obitelji i prijatelja, te vrbničkih i krčkih motiva, ili bilo kakav pisani materijal koji bi mogao biti predstavljen javnosti, da nam ga pošalju na adresu Vrbničkog kulturnog društva "Frankopan", Vrnik, Placa Vrbničkog statuta 4.

Unaprijed hvala!

IMPRESSUM

Vrbnički vidici,

Godina VI.

Br. 12, 25. prosinca 1996.

Cijena 10 kuna

Glavni urednik	MARIJA KRALJIĆ
Odgovroni urednik	JOSIP KOSIĆ
Izvršni urednik	ANDRINA LUIĆ
Redakturna i lektura	JELENA BUTKOVIĆ
Fotografije	JOSIP KOSIĆ, ANDRINA LUIĆ, MARIO STELLATELLI, PETAR TRAJAŠTIĆ
Izdavač	ŽUPNI URED VRBNIK
Suizdavač	VRBNIČKO KULTURNO DRUŠTVO "FRANKOPAN"
Priprema	RsC, Rijeka
Tisk	"TIPOGRAF", Rijeka
Naslovna stranica	ANDRINA LUIĆ

Zbornik za narodni život i običaje: Vrnik, Ulica prema Pojani početkom stoljeća

Slavimo Isusovo rođenje

S NJIM I U NOVOM VREMENU

Proslavljamo Božić, najljepši i najdraži događaj za svakoga od nas, za cijelo čovječanstvo od Adama i Eve, pa do posljednje generacije ljudske povijesti. Proslavljamo dolazak Utjelovljene Riječi Božje k nama, u našu povijest, u liku malog Djeteta.

Stoljećima su generacije za generacijom pripremale prvi Božić, rođenje Isusovo u Betlehemu. Danas smo mi pozvani pripremiti dolazak Kristov u naš život, u naše obitelji, naš narod, u naš svijet. Mi se tom dolasku radujemo jer s Njime nam dolaze radosnost, mir, sigurnost, život...

Primajući Njega, primamo život, primamo smisao svakog života, i onog života koji se rada na slami, i onog života za kojeg nema mesta, i onog života kojeg njegovi ne pri-

maju. On koji nam dolazi zaštićuje svaki život i bez Njega čovjek samo razara, koči svaki rast, uništava.

I za ovaj Božić trebamo posvijestiti pitanje: zašto današnji čovjek slavi rođenje Djeteta koje je rođeno na slami, u špilji, na mjestu predviđenom za životinje. Danas se dijete neće roditi ako mu nije osigurano sve ono u čemu je Novorođeni bio najslabiji. Da, bio je slab u materijalnom, potpuno se opljenio postavši jedan od nas, ali je i nenadmašivo bogat da može obogatiti i oplemeniti svaki ljudski život. Otvorio nam je vrata neba, tj. vrata za život dostonjog čovjeka, pokazao nam je pravi put i darovao nam je slobodu.

S Njime smo stupili pred prag 21. stoljeća i 3. tisućljeća i s Njime želimo ući u to

novo vrijeme koje očekujemo kao dar s neba.

Ne smijemo mu otuzati povjerenje i ljubav jer jedino On ima riječi života vječnoga. Pokušati bez Njega, prava je ludost, bez Njega čovjek nema budućnost. Neka svima vama, dragi čitatelji, i svima vašima Božić donese puno svjetla, radosnosti, snage za život i otvorenosti za sve što nam Božić donosi. Neka nas sve Božić ispunja sloganom, bratstvom i ljubavlju, otvorenošću za svaku osobnu i zajedničko dobro. Po primjeru Božića, budimo i mi jedni za druge.

Svima sretan Božić i svakim dobrom blagoslovljenu Novu 1997. godinu želi i čestita vaš

Župnik

Priče iz starine

VRIME ZA SVE OPROSTIT I POZABIT

Advent i Bednji do Božića

Za vreme Adventa u nas se ni veselilo ni pirovalo sve do Božića. Vrime je to bdenja i molitav da čista srca i duše prečekamo Božić. Za Sv. Lucijinu su nam matere poseli va pjatić šenicu. Onputa se je molilo ze sence, da bude dobra intrada. Ako šenica naraste lipa va pjatiću, bit će i vani.

Onrat su počeli i zornice. Rano v jutron je zvonela Juternja. Svi smo se lecali i hiteli na zornice kantat: "Poslan bi Anjel Gabrijel". Ni nan pačilo da je rano. Ručicu vognat babi al materi v ruku i ni bilo ništeško. Sva teplina se z njihovih ruk pre-takala va nas i čutili smo sve isto če i oni. Večer o Zdravoj Mariji opeta smo sví skupa doma kantali. Tako sve do Božića.

Bednji

Na Bednji smo bili kako bez glavi. Tekli od doma crikvi, niš nas ni smelo uč. Doma se je peklo, a crikvi su se delali jaslice. One lipe stare dervene, načinjene va Luzaru, koga su stari judi zvali Mandrić, za nas su bili pravi Božji Vitlejem. Seduron smo tekli simo, tamo, zač doma su se pekli friti i laže. Najlipje od svega su nan bili one bebice od testa, serca i golubi va njazlu. Matere su delali testo od muki, vodi i soli bez kvasa. Od toga su načinili ženskin muškoga, muškomu pek ženskicu. Sedaj vi ugonite če je to značilo. Serčića za na bor obisit, golubi va njazlu i sekakovih drugih figuric. To je bila poruka plodnosti, jubavi i mira. Sve bi to napin-gali ze gorušicon, oči, pučice, ma sve, a onrat bi jih dali va peć al osušit. Ma lipota Božja.

Ni to bilo se. Još su se nanjetali i kolače, ne, ne kolači, nego kolače, vajada najlipje i najboje Verbniku. Meni se je barem tako paralo. Jošće i pogača onako na kosu

prehićena kako da bi zažareno sence. Gjedali smo va sve kako očaratani, ma sedaj je rabilo poč vokolo po kućah spravljat Kolebu.

Partili bi dičina, najveć muškarija. Mi ženskice smo zdelga špjalji. Oni su kantali sprid vrat i prosili dokli njih ne bi operli i vojače dali. Kantali bi:

Koleba, koleba
baba peja goveda.
Napelnite torbice,
najjite sirotice.
Podilite kruha
al kakova ruha.

Ali evako:

Sveta Luce, daj naj sunce,
Sveta Šime, daj nam vrime,
Sveti Toma, sidi doma,
peče kijbe i kolube.
Ubij praščea za Božić,
potegni ga za repič.

Vigilija Božja i Božić

Na Bednji dan po Zdravoj Mariji je bilo jako čudo posla. Rabilo je narehnut Božićno drivo. To van je onrat bivala lipa šesna šmričica ku bi nam otec pernesel z veni, jošće malo maha za šoto. Nasadili bi ju va latu punu šenice ali fermentuna.

Božićna peciva iz Vrbnika

Dičina su z materun obišivali na nju pozlaćene češeri, poslebernjene orihi, bonboni va svilnoj hartici i kakovu hartulinu od pasanoga Božića. Šoto malo maha i bunbaka mesto sniga. I sve je to bilo lipo, samol smo čekali da te se oprit vrata i pernest nam niki ditića da ga pod drivo položimo.

Stari judi nisu delali drivo nego su sideli na kominu. Hitili su veli kerjinu na ogenj, kantali i molili oficije do jedenaštore ure pe ondrat partili na Vigiliju Božju, čekat i stražit onu uru kada će se Božić narodit. Judi su hrupili ze sih banad po škurih putih z lanternicami, prišli bi sprid crikve sve osvijtene od ognja. Pestiri su se teplili vokolo. Tako smo mi dičina misleli i šnjimi čekali poj Anjeli z neba.

Božić

Šli smo na mašu crikvi, najpervo pred jasle pohodit Vitlejem, va njemu ditića. Gjedali smo va njega kako da će nan ničreć sprogovorit.

Počeli su oficije, kanti judi i popi, sve do pol noće onrat kako i deneska svi su zakantali va jeden glas, spravni makar ta čas, tu noć, jeden drugomu sve oprostit i pozabit, uz najlipšu pjesmu našega verben-skoga puka:

Va se vrime godišća

Mir se svitu navišća

Maša nigdar lipja, svi smo ozarenici i čekamo da po maši jeden drugomu damo ruku, zaželimo sriči i sve će re uz to. Na Božić gremo po rodu svin čestitat, marčamo od jenoga do drugoga, čekamo čel prit od koga hartulina, pe obedvamo po blagdensku. Gremo na vičernju i još malo, pe spat. Jutro je opet poč k maši. Sveti Stipan je pervi mučenik, pe sve tako dan po dan, srično i kuntento do Staroga leta.

Marica Stašić-Milić

Bog nije zaboravio obećanje

ŠANSA ZA STRADALNIKE

■ Samo ljudi nade i vedrine mogli su prepoznati Boga u betlehemsom dječačiću, otkrivati ga u njegovu rastu i djelu, pa čak i, iako vrlo rijetki, u njegovoj smrti. Drugi to nisu mogli. Niti uskrsnuće nije probudilo nadu svima. K svojima dođe i njegovi ga ne primiše...

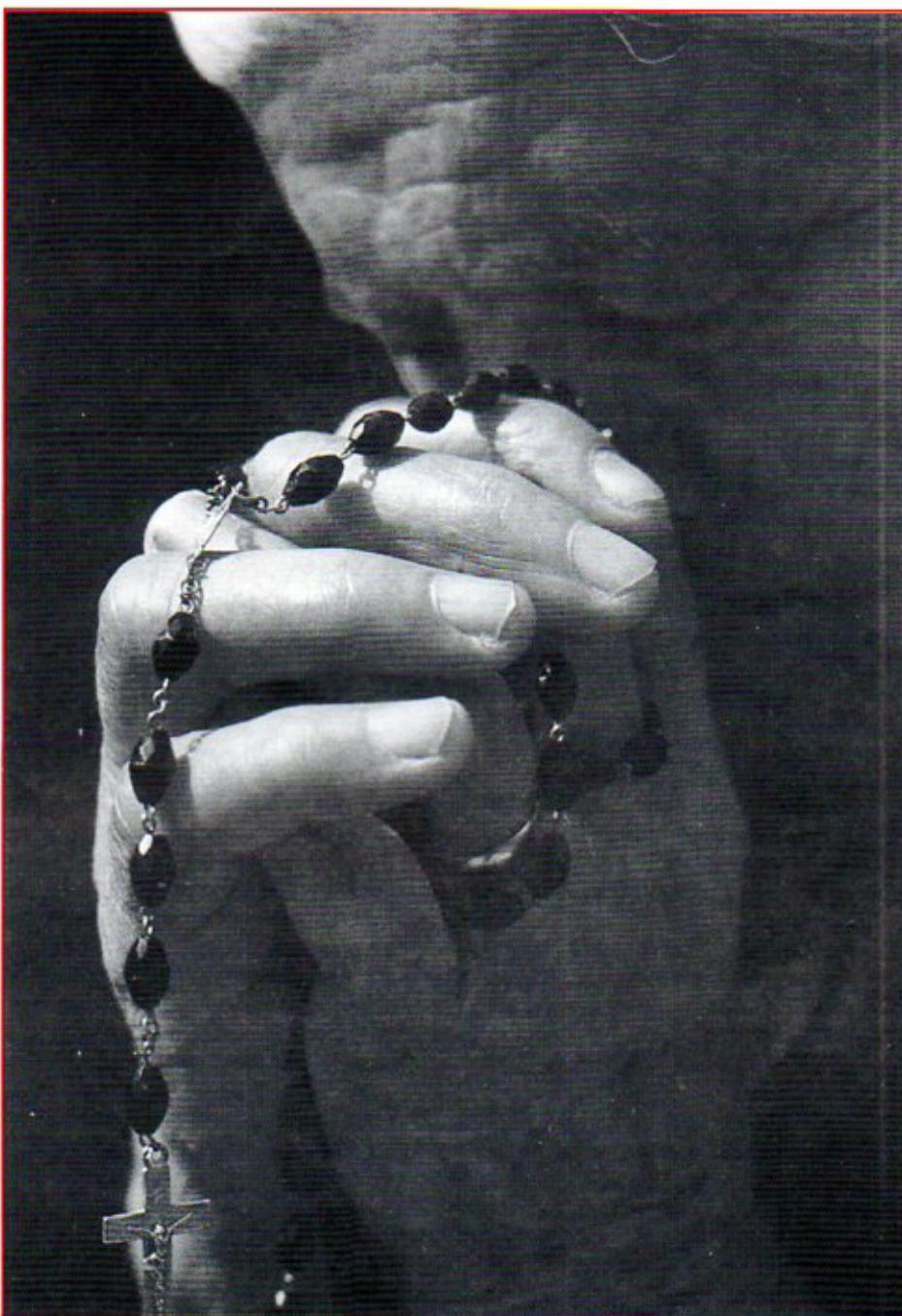
Pokušavam naprezanjem dohvatiti misli i osjećaje starozavjetnog pravednika u iščekivanju ispunjenja Božjeg obećanja. Pokušavam odvagnuti njegovo povjerenje i nadu, njegovu strepnju i sumnju, njegov strah i radost. Pokušavam otkriti dubinu i razložnost njegove kao žđ suhe zemlje jake žudnje za Bogom. Pa, i nije tako teško razumjeti njegovu čežnju za dolaskom Božjim jer on mu je prijatelj i oslobođitelj. Teže je razumjeti svježinu nade i vedrinu duha kroz vrijeme čekanja, odolijevanje napasti razočaranja, malodušnosti, pomisli da je Bog zaboravio obećanje. Ako je i bilo onih koji su razočarani odustali od čekanja posumnjavši u Božju vjernost zadanoj riječi, njihov trag u povijesti ne svijetli. Ostali su u anonimnosti i utonuli u zaborav. Na površini su pamćenja, Božjeg i ljudskog, oni koji su ustajali u čekanju i nisu klonuli: ... pisma im slavu kazuju. (Molitva blagoslova u obredu vjenčanja)

Svježina nade i vedrina duha otvaraju oči, čine prepoznatljivim znakove Božjeg pohodenja. Samo ljudi nade i vedrine mogli su prepoznati Boga u betlehemsom dječačiću, otkrivati ga u njegovu rastu i djelu, pa čak i, iako vrlo rijetki, u njegovoj smrti. Drugi to nisu mogli. Niti uskrsnuće nije probudilo nadu svima. K svojima dođe i njegovi ga ne primiše... (Iv 1,11) I nisu postali sretniji. Ostali su u svojim tjeskobama, lutanjima i ispraznostima. Nikakve im se perspektive nisu mogle otvoriti ni horizonti vedriti. Sljepilo, gluhoća i neosjetljivost osudili su ih na potragu vlastitog ostvarenja, ispunjenja i zadovoljenja u blatinjavom prizemlju ljudskog preživljavanja, na

život po zakonu džungle, po pravu jačega. Sretniji su postali oni dugi: ... onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja... (Iv 1,12) Oni su prepoznali vrijednost poniznosti i poniženja, otkrili šansu za stradalnike, upoznali veličinu ljubavi, udarili čvrst temelj radosti i nadi i zato su stupovi čovječanstva i čovječnosti, temelji budućnost. Jedino takvi mogu čovječanstvu zasvirati vedra milozvučja.

Odustajanje - najgori izbor

Vremena iščekivanja uvijek se iznova nižu. Uvijek nešto čekamo. Važnost očekivanog određuje našu "zagrijjanost". Većom čežnjom čekamo važniji događaj. Tako čežnja i nesttopljivost postaju pokazatelji važnosti koju pridajemo očekivanome. Duljina iščekivanja može dovesti do malaksalosti i bezvoljnosti. Odustajanje je u tome najgori izbor koji negira bilo kakvu šansu ispunje-

nja. To je odustajanje putnika, kapitulacija poraženog, svrstavanje među one koji nemaju nade. Vjerom poučeni iščekujemo ispunjenje Božjih obećanja, osobito onih koji se imaju ostvariti pri drugom njegovom dolasku. Uči nas da iščekujemo susrete s njime u svagdašnjici svoga življenja, a osobito u njegovoj završnici. Svi će ovi susreti određivati našu vječnost.

Dok tako čekamo dolaske Božje koji se događaju bez obzira na naše htijenje, trebali bismo ispitati svoj položaj i rasploženje i tako dijagnosticirati svoj odnos prema Bogu i njegovim obećanjima. Prva je Crkva zdušno vapila Maranatha - Dodi Gospodine Isuse! (Otk 22,20) Crkva današnjice, ili bolje: kršćani današnjice, kao da su se umorili od čekanja. Ili su možda preplašeni...? Radije se suočili ovome svijetu i ljudima koji nemaju nikakve vjere i nikakve nade i koji svijet i čovječanstvo ne vide nikakve perspektive već samo kraj, nestanak. Jačini Božjih obećanja suprotstavljaju krkost ovozemaljskog iskustva stečenog očima koje ne vide i ušima koje ne čuju. Slični noju koji pred zastrašujućom stvarnošću gura glavu u pijesak da je ne vidi misleći da je tako izbjegao opasnosti, nalaze svoje pijeskove i svoje sigurnosti, naivno misleći kako se neće dogoditi ispunjenje Božjih obećanja.

Zamračenje ljudskog uma

Bilo je, a čini se, na žalost, da će uvek biti onih koji misle da se Bog šali, da njegovu riječ ne treba uzeti ozbiljno, pa traže druga rješenja, čak ona i onakva koja uzdižu čovjeka na božanski tron gradeći "kule babilonske", ili isprevrću Tvorčev dar: red i sklad stvorenog svijeta, prisvajajući vlast nad životima, moralnim normama i prirodnim zakonima. Što je to čovjek, sam bez Boga, dobra učinio za čovječanstvo: komunistički "raj na zemlji" ili utilitaristički i komzumistički ekološki sud Zemlji i svemиру, ili hedonističko i egoističko zagađenje ljudskog duha, perverziju i izobličenje čovječnog lika čovjeka i zemlje? Žalosno zamračenje ljudskoguma kao da nema granica pa sve iznova nalazi mogućnosti i načine razaranja srca i duše, a sve u ime nekakve

slobode, napretka, dobra. Kome to još nije jasno da se iza svega ovog nastojanja krije paklenska strategija: bit ćete kao Bog. (Post 3,5) tisuće godina

stoje zapisana ova opomena, a naraštaji je ne znaju čitati.

Ludost ljudska kao da još nije dohvatiла zenit.

Može li kriesnica zamračiti sunce ili mrak nadvladati svjetlo? Može pokušati, u svojoj ludosti i sljepoci.

Smije se onaj što na nebu stoluje,

Gospod im se podružuje (Ps 2,4)

Samouvjerenost i samodopadnost nisu prijatelji čovjeku. Udaljuju ga od sebe samoga, od čovjeka i od Boga.

Usmjeravaju ga prema smrti i tako grade civilizaciju smrti.

Obilježava li kultura smrti ovo naše vrijeme više nego prijašnja vremena? Možda. No, u svakom je slučaju tu, prisutna. Pitanje je samo koliko smo mi u njoj? Koliko se uvukla u naše misli i mentalitet? Koliko smo dopustili da postanemo njezine žrtve? Onoliko koliko smo se prepustili kulturni smrti, toliko smo se udaljili od Boga koji je život.

Na početku trogodišnje priprave za doček trećeg tisućljeća kršćanstva moramo se zajedno s Isusom upitati: Ali kad Sin Čovječji dođe hoće li naći vjere na zemlji? (Lk 18,8)

Ne ovisi li to i o nama?

Ivan Milović

Vrbničani na susretu katoličke mlađeži

S KRISTOM U TREĆE TISUĆLJEĆE

Pred kraj školske godine, 8. i 9. lipnja 1996. godine, u Splitu je održan susret katoličke mlađeži iz svih krajeva Hrvatske, BiH i inozemstva. Mladi iz Župe Vrbnik također su pristupovali tom susretu. Molitvom u autobusu započeli smo naše putovanje. Putem smo se zaustavili u Zadru, gdje smo imali priliku pogledati katedralu Sv. Donata. Šetajući ulicama Zadra, iznenadili smo se kad smo vidjeli da glavna ulica nosi ime Vrbničana Dragutina Parčića. Kad smo došli u Split, prošetali smo Rivom i razgledali ostatke veličanstvene Dioklecijanove palače. U 18 sati održavao se meditativni program u splitskim crkvama. Nakon toga, estradni su umjetnici održali koncert na stadionu na Poljudu. Pjevale su se domoljubne i crkvene pjesme, a predivan ugodaj stvorile su upaljene svijeće koje smo svi držali u rukama. Sljedećeg jutra, nakon doručka, krenuli smo u Solin na Gospin otok, gdje smo sudjelovali na svečanom euharistijskom slavlju koje je predvodio kardinal Franjo Kuharić. Kasno navečer, istoga dana, vratili smo se kući. (K. K.)

Zajednička fotografija prije povratka u Vrbnik

Razgovor s dr. Antonom Bozanićem

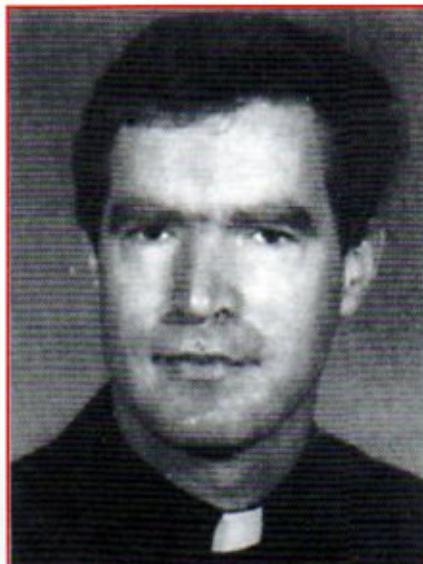
PERO I UTISNUTA RIJEČ NA PAPIRU MOĆNO SU SREDSTVO DJELOVANJA MNOGIH KRČANA

■ Svaki četvrti Krčanin našao je mjesto svog novog boravka u New Yorku. Vrbničani, hvala Bogu, nisu toliko iseljavali kao neka druga mjesta. Neka su sela na Krku gotovo opustjela, kao npr. Sv. Ivan Dobrinjski, Oštrobjadići, djelomično Sv. Vid-Miholjice i dr., a većina njihovih mještana danas je u New Yorku. Vrbničani su iseljavali između 1926. i 1928. godine u Kanadu, u Vancouver, zatim u Južnu Ameriku, u Montevideo, neki i u Australiju. Kažu da je svojedobno u Vancouveru bilo 140 Vrbničana

Dr. Anton Bozanić, svećenik Krčke biskupije, na službi za hrvatske iseljenike u Astoriji, u New Yorku, nedavno je objavio knjigu o hrvatskom iseljeništvu u SAD-u i Krčanima u New Yorku. Knjiga je bila predstavljena proteklog ljeta u više krčkih mjesta i pobudila velik interes. Za ljetnog boravka u Vrbniku, zamolili smo vљ. Bozanića za kraći razgovor.

U dodatku vaše knjige objavili ste popis krčkih obitelji u New Yorku iz pojedinih mjesta. U usporedbi s drugima, Vrbničana baš i nema puno. Znači li to da su se Vrbničani iseljavali u druge krajeve SAD-a, ili su se općenito manje iseljavali?

- U mojoj su knjizi objavljena imena oko 930 krčkih obitelji ili samaca koji žive u New Yorku ili bližoj okolici. I to nisu svi, jer nije moguće doći do svih podataka. Pomnožimo li obitelj s brojem članova, ispada da u New Yorku živi oko pet tisuća Krčana ili krčkih potomaka, što je velik broj. Znači, svaki četvrti Krčanin našao je mjesto

svog novog boravka u New Yorku. Vrbničani, hvala Bogu, nisu toliko iseljavali kao neka druga mjesta. Neka su sela na Krku gotovo opustjela, kao npr. Sv. Ivan Dobrinjski, Oštrobjadići, djelomično Sv. Vid-Miholjice i dr., a većina njihovih mještana danas je u New Yorku. Iz Dubašnice ima u New Yorku oko 250 obitelji, ili oko tisuću ljudi. Vrbničani su iseljavali između 1926. i 1928. godine u Kanadu, u Vancouver, zatim u Južnu Ameriku, u Montevideo, neki i u Australiju. Kažu da je svojedobno u Vancouveru bilo 140 Vrbničana.

Sigurno imate i podatke koje niste objavili u knjizi. Možda bi bili zanimljivi našim čitateljima?

- Ima mnogo pojedinosti koje mogu biti zanimljive. Kad razgovarate s ljudima o tome kako su došli u Ameriku i kako se odvijao njihov život, posebno starijih, saznajete kako gotovo nitko nije želio stalno ostati u Americi i prvi bi se godina gotovo svi bili vratiti da su nekako mogli. Vremenom počinju mijenjati mišljenje. U kasnijim godinama mnoge, što se kaže, "preuzme strani svijet" i misle kako se drugdje više ne može živjeti. Koliki su, pošavši u strani svijet, odgađali ženidbu za neko drugo vrijeme i ostali samci. Njihova su braća kod kuće, u puno težim uvjetima, stvorila obitelji, a oni ne. Ima i onih kojima se gotovo zameo trag u stranom svijetu.

tu. Ako gledate sve one prostrane kuće u Omišlju, Sv. Vidu, pa i u Vrbniku, s lijepim ukrasnim arkadama ispod prozora, prepoznajete da su ih tridesetih godina gradili američki povratnici. Željeli bismo čuti nešto više o don Niki Grškoviću, kako sami velite, briljantnom novinaru, političkom radniku, prilično proturječnoj osobi. Čitali smo o njemu da je bio osobni prijatelj Ante Starčevića...

- Potpuno točno. U knjizi sam napisao da se o Grškoviću govorilo navijački, prema potrebi ondašnje politike.

Upravo mi je ovih dana naš Bartol Matanić ispričao da je Gršković bio toliko blisko povezan s vodom Stranke prava, a o tome najbolje svjedoči činjenica da mu je prije smrti Starčević darovao svoj metalni štap. Gršković ga je 1901. godine ponio u SAD, a zatim, malo prije smrti, ostavio prijatelju pravniku, dr. Josi Poduji. Dr. Matanić je tragao za tim štapom i imao ga je prilikе vidjeti prošloga tjedna u kući 84-godišnje udovice Poduje u Westchesteru, blizu New Yorka. Dopustimo si malo šale: ne znam kojem bi vođi današnjih ograna Stranke prava u Hrvatskoj najbolje pristajao metalni štap što ga je nosio njihov utemeljitelj dr. Ante Starčević?! **Osim don Nike Grškovića, ima li još Krčana koji su se istakli u radu na širem planu?**

- Ako gledamo malo izvan granica SAD-a, moramo svakako spomenuti ime Franciska Orliche, unuka doseljenika iz Punta, koji je bio čak predsjednik srednjoameričke države Kostarike od 1962.-1966. godine. Najpoznatiji pjesnik hrvatske emigracije je opet Puntar Antun Bonifačić, koji je živio najprije u San Paolu, a zatim u Chicagu, gdje je i umro 1986. Eto, vљ. Nikola Fabijanić posvetio se priređivanju krčkih zbornika. Izgleda da su pero i utisnuta riječ na papiru moćno sredstvo djelovanja mnogih Krčana.

Preporučujete li današnjim mladima da se upute preko oceana ili da ostanu na rodnoj grudi?

- Svakako ovo drugo.

Josip Kosić

Posveta župne crkve Sv. Marije

VRBNIČKA STOLNA CRKVA POSVEĆENA JE 24. 10. 1361. GODINE

Posveta župne crkve u Vrbniku slavi se u mjesecu listopadu, ali nije ustanovljen točan datum kada se to dogodilo. Takoder, nemoguće je utvrditi od kada se taj dan slavi kao dan posvete župne crkve, ali po svemu sudeći, posveta župne crkve Sv. Marije dogodila se 24. listopada 1361. Naime, naši uvaženi stručni ljudi smatraju da je glagoljski brevijar Ilirico 5, 6 pisan od 1379. do 1387. Jedan od zapisa glagoljicom odnosi se baš na posvetu župne crkve u Vrbniku. Na dnu stranice kalendara za mjesec studeni nalazi se ovaj zapis: "...C.T.M.A. kršćeni s(ve)te Marie stolne crikve miseca oktobra dni I. i G. cetera" i zapis nastavlja istom rukom: "...C.T.M.G. bi keršćena s(ve)ta Katarina kae s(ve)tom Ivani miseca oktebra dni I. i D.".

Na taj zaključak navodi nas i to da je dan posvete "stolne crikve Sv. Marije", 24. listopada 1361. bila nedjelja, a posvećenje oltara Sv. Katarine u crkvi Sv. Ivana bilo je 25. listopada 1364., točno mjesec dana pred blagdan Sv. Katarine.

U zapisu zatim stoji "stolna crikva Sv. Marije", što znači glavna mjesna crkva u kojoj se obavlja služba Božja. U Vrbniku je od najranijih dana postojao seoski kaptol, a i u zapisu je nazvan stolnim kaptolom, kao što se naziva i glavna crkva u Omišlju. To, pak, stoji u zapisu iz godine 1471. na glagoljskom misalu u Propagandi u Rimu: "...kada bi kršćen oltar svetoga tela v stolnoi crikve svete Marie v Omišli".

Budući da se stolna crkva u Omišlju zove Sv. Marija, moglo bi se pomisliti

da se posveta odnosi na tu crkvu. Međutim, u zapisu Ilirico 5,6 odmah slijedi posvećenje tj. "krštenje Sv. Katarine kae u Svetom Ivani"! Kako se radi o jednom zapisu pisanim istom rukom, smaram da se odnosi na isto mjesto, a na dvije različite crkve, tj. posvećenje "stolne crkve Sv. Marije" i posvećenje oltara Sv. Katarine koji se nalazi u crkvi Sv. Ivana.

U Vrbniku se nalazila crkva Sv. Ivana koja se spominje godine 1323., a u toj crkvi je bio oltar Sv. Katarine i istoimena bratovština i zato smaram da se gornji zapis odnosi na posvetu župne crkve Sv. Marije i na posvećenje oltara Sv. Katarine u crkvi Sv. Ivana u Vrbniku.

Pero Šunje

Pedeset godina služenja

JEDINA NAGRADA - SNAGA OD BOGA

Marija Baldigara, od Bara i Kate, r. Parčić, rođena 1916. godine, poznatija kao Mariica Baldigarica, pedeset godina ustrajno služi svojoj rodnoj župi Vrbnik. Kao mlada djevojka preuzeila je brigu oko kićenja župne crkve i uređivanja crkvenoga ruha. To i danas čini zadivljujućom revnošću i kuražom. Za Mariicu se može reći da joj je župna crkva prvi dom, a drugi onaj u kojem spava, na Roču. Sve što radi, radi iz ljubavi, izvršavajući tako svoj mladenački zavjet, posebno se žrtvujući za duše u čistilištu. Jedina joj je nagrada snaga od Boga i nada da će jednom za sve biti nagrađena i u nebeskom hramu, u vječnom Jeruzalemu. Svaku simboličnu nagradu za svoj rad odmah rasporedi za mise koje se slave za duše u čistilištu, "koje su u velikim potreba-ma", kako ona voli reći, i za koje se treba moliti i žrtvovati.

Našoj Mariici čestitamo pedeset godina požrtvovnog rada u župi, odnosno u župnoj crkvi. Svim je župnicima bila oslonac i sigurnost u tako važnom dijelu života župske zajednice. Neka je dobri Bog još dugo održi (poživi) u životu i dobrom zdravlju, a Marija, Velika Gospa, kojoj je posvećena naša župna crkva, neka joj trajno izmoli jakost za njezinu nesebičnost i požrtvovnost. (J. K.)

Mariica Baldigarica već pedeset godina ustrajno služi svojoj rodnoj župi Vrbnik

Višemjesečna kriza vlasti kulminirala načelnikovom ostavkom

JE LI UISTINU URBANISTIČKI PLAN POSVAĐAO OPĆINSKE ČELNIKE?

■ Gotovo je nevjerljivo, i zvuči poput scenarija za neku radio-dramu, da se sjednice Općinskoga vijeća mogu, umjesto u dvoranu gdje se šesnaestoro ljudi dogovara, pretvoriti u poprište ružnih riječi i uvreda, što ode toliko daleko da, umjesto zaključka - padne Poglavarstvo

Nepažljivi promatrač zbivanja u našem malom gradu mogao bi pomisliti kako u Vrbniku vladaju idila i mir, a "složna braća kuću grade", to jest, čuvaju ono što imaju i trude se da mještanima osiguraju što ugodniju egzistenciju, a došljaku pruže gostoprимstvo. Ali, ne lezi, vraže! Na samom upravnom vrhu naše općine, koja broji tek tisuću duša, provrilo je kao u loncu. Pratimo u tisku kako ni drugima baš ne ide najbolje, spomenimo samo problem (ne) legalnoga zagrebačkoga gradonačelnika i mukotrpno osnivanje riječke županije, pa u kontekstu države koja tek postavlja svoj pravni sustav i određuje putove razvoja, valja promatrati i, ajde nazovimo to pravim imenom, "krizu vlasti" u Vrbniku.

Za neupućene i naše drage čitatelje koji u Vrbnik dolaze tek ljeti, iako su mislima uvijek tu, rezimirat ćemo dogadaje koji su unijeli još više hladnoće i zebnje u nekako prebrzo pristiglu zimu. U Vrbniku oduvijek postoji problem javnoga društvenog djelovanja. Naime, svi smo jako glasni kada znamo da nas nitko ne čuje, u kritiziranju postupaka ljudi zaduženih ili imenovanih na neke javne funkcije, ali kada treba dignuti ruku za ovog ili onog, za neki prijedlog, tada se radije povlačimo u sebe, čekajući da se "vruci krumpir" ohladi, pa ga tek onda uzmemu u ruku, ogulimo i pojedemo.

Otočki mentalitet

Takav način razmišljanja i djelovanja, potiskivanje problema i šutnja često odjednom i neočekivano, zbog nekog uzgrednog razloga, izbjie na površinu svom žestinom, raspale se strasti, izgovore riječi zbog kojih godinama poslije zavadeni prolaze jedno pokraj drugoga kao pokraj turškoga groblja. Teško je procijeniti je li to posljedica našega, kažu kontinentalci, teškog i zatvorenog otočkog mentaliteta, sukob

ulaganja i zarade. Druga, pak, struja, čiji su zagovornici sada već bivši načelnik Emil Brusić i također bivša predsjednica Općinskoga vijeća Marina Valković dali su izraditi studiju urbanističke izgradnje prema kojoj se ponajprije vodi računa o zaštiti i

Članica Vrbničke grafičke akademije Laura Buxton ovako je doživjela stanovnike Vrbnika na popularnoj Placi

interesa pojedinih političkih neistomišljenika, stvarno neprihvatanje demokratskoga odlučivanja na koje se tek trebamo naučiti i uvježbati ga. Gotovo je nevjerljivo, i zvuči poput scenarija za neku radio-dramu, da se sjednice Općinskoga vijeća mogu, umjesto u dvoranu gdje se šesnaestoro ljudi dogovara, pretvoriti u poprište ružnih riječi i uvreda, što ode toliko daleko da, umjesto zaključka - padne Poglavarstvo.

Prisjetimo se, "bomba je eksplodirala" na sjednici Općinskoga vijeća sredinom studenoga, kada se raspravljalo o planu urbanističke izgradnje. Iz županijskoga tiska i iz mjesnih čakula mogli smo zaključiti da se kopljala lome oko dviju dijametralno suprotnih konceptacija. Jedni, naime, od kojih su najvatreniji bili Anton Stašić i Ivan Matanić, zagovaraju gradnju gdje god to konfiguracija tla dopušta i zalaže se za otvaranje nekadašnjih gradskih vrata svima dobronamjernima željnim

poštivanju kulturnih i prirodnih ljepota mjesta. Kako na već spomenutoj sjednici Općinskoga vijeća nije postignut dogovor, to jest nije pobijedila ni jedna ni druga opcija, nego je sve preraslo u sukob, načelnik je zatražio da se izglaša nepovjerenje članovima Poglavarstva (Stašiću i Mataniću), smatrajući da je daljnji rad, to jest glasanje i donošenje odluka u Poglavarstvu, nemoguć. Ne prozivamo, ali se pitamo: ako Poglavarstvo broji sedam članova, što o svemu tome misli ostalo (sada već bivših) četvero članova Poglavarstva?

Priča teče dalje: načelnik Emil Brusić piše neopozivu ostavku, što znači smjena čitavoga Poglavarstva, što politički pogada cilj, ali ne rješava ključni problem: što o tome misle ti ljudi i, uopće, kako dalje. Šah i politika poznaju pat poziciju, ali život ih ne priznaje, on zahtijeva nova rješenja, dakle, imenovanje novoga Poglavarstva i načelnika. Kada već ne možemo

izbjeci politiku, spomenimo da je u Vrbniku izbore dobio HKDS, dok je HDZ manjinski zastupljen u organima odlučivanja.

Stranačko nadmudrivanje

Trudimo se otkloniti pomisao da se negdje u dubini sukoba nalazi stranačko nadmudrivanje i nadjačavanje, jer, nadamo se, iza nas je vrijeme kada se zbog stranačke discipline dalo ruku i protiv vlastite savjesti. Pripadanje nekoj političkoj stranci, u današnjem vremenu, trebalo bi značiti da se političko biće pojedinca okuplja sa sebi srodnima, da bi se borili za zajednički politički program. Ali društveno biće, dakle, nastojanje na boljitu zajednice u kojoj živimo, treba nadrasti politički interes, pa čak i po cijenu kršenja stranačke discipline, što se opet rješava u okviru političke stranke, a nikako se ne bi smjelo prelatati na čitavoj društvenoj zajednici, odnosno u konkretnom slučaju na ledima Vrbničana, kojima su, vjerujemo, na prvome mjestu radost, ljestvica i sigurnost življjenja u Vrbniku.

Uglavnom, Općinsko vijeće na sjednici održanoj 4. prosinca prihvaća ostavke načelnika i predsjednice Vijeća, te imenuje novo Poglavarstvo u sljedećem sastavu: Franjo Vitezović, inženjer tehnika zaposlen u "Vrbenki", koji će tu dužnost obavljati volonterski, Ivan Volarić, zamjenik načelnika, te Emil Brusić, Marina Valković, Josip Valković, Vjenceslav Trinajstić i Franjo Toljanić. Prema Statutu, dosađnji zamjenik predsjednika Ivica Brusić postaje predsjednik Općinskoga vijeća dok je njegov zamjenik Josip Valković. Dakle, kriza je, barem do novih izbora, koji bi se trebali održati na proljeće, stišana, a novo Poglavarstvo čeka odlučivanje o istim pitanjima koje, očigledno, staro nije uspjelo rješiti na način koji bi zadovoljio i pomirio oprčne stavove. Novo Poglavarstvo bit će djelotvorno samo ukoliko bude djelovalo poštjući mišljenje birača, te svoje odluke donosilo razmišljajući kao dobar gospodar, a ne loš sluga.

Pozivamo i molimo naše čitatelje da pošalju uredništvu Vrbničkih vidika svoje razmišljanje i viđenje buduće izgradnje, turizma, gospodarstva i kulture s napomenom: investitori ne stoje pred vratima otimajući se koji će prvi ući i zagrabitibagrom - mi smo ti koji ćemo ih pozvati!

Uredništvo

Osvrni se gnjevno

"PLODOVI" OVOGODIŠNJE TURISTIČKE SEZONE

■ Škujica, koja je oduvijek bila središte svih zbivanja, postala je parkiralište, parkiralište je ove sezone bilo smetlište, drugo smetlište bilo je na Novom portu, koje su vidjeli svi izletnici koji su morskim putem došli posjetiti Vrbnik. Nuluk i drugi žali također su bili puni smeća.

Novom portu, koje su vidjeli svi izletnici koji su morskim putem došli posjetiti Vrbnik. Nuluk i drugi žali također su bili puni smeća.

Ako se ne probudimo i svi zajedno ne napravimo neki program za čisto mjesto, kulturna i zabavna zbivanja, nećemo dobiti gosta koji će htjeti provesti svoj godišnji odmor u Vrbniku.

Evo nekih podataka o ostvarenju noćenja i naplaćenoj boravišnoj pristojbi za 1996. godinu, pa vi sami zaključite jesu li oni mogli biti bolji ili su nam zadovoljavajući.

Broj noćenja:
domaćih s vikendašima 4529
stranih 4356
ukupno 9212

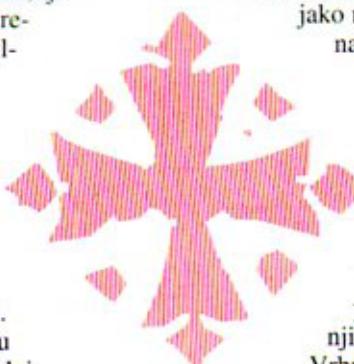
Naplaćena boravišna pristojba
38.514,18 kn, od toga TZ Općine Vrbnik ostaje 17.523,95 kn.

Ovo je bil, bismo rekli, nikakov službeni del moga pisana, ma moram reći i nikoliko besed po domaći, zač to mi boje gre i morda čete me boje razumit. Ovo sve nisen pisala da bin nikoga grunjala ili nedaj Bog uvridila.

Pišem zato da se ostavimo bedastoć i čakul i da se čapamo posla. Nas je jako malo da bismo se karali i nadmudrivali ki je od koga pametniji, mi se svi poznivamo i znamo ki je kakov bil i prije i sad. Pustimo politiku politikantona, a mi se najdimo i počakulajmo će bimo mogli udelat, ne pustimo da nikoliko od njih ki nikad nisu za naš Vrbnik imeli ono nič će se nemore praviti, ki nemoru osluhnut dušu našega mesta da nan oni zemu svu voju da se nič uđela.

Ovo leto imamo va Vrbniku i Krčki festival. Da nan se ne budu judi smeli, zemimo ovo zaobilno i najdimo se, to smo delžni svomu mestu, svojoj dici. Da nebude i naš plovan, kad ga bude Bog pital kadi su ti ovce ke sen ti dal, odgovrel "Koze si mi dal, kaze ti vraćan".

Mogu li se u Vrbniku uopće donositi nekakvi zaključci o tome kakva je bila ovogodišnja turistička sezona, kad se za nju nismo ni pripremali. U turističkim mjestima pripreme za nadolazeće ljetno počinju u listopadu tekuće godine i traju do početka sezone. U pripreme i planove uključe se svi koji su zainteresirani za svoje mjesto, napose turističke zajednice, hotelske kuće, agencije, ugostitelji i iznajmljivači. Turistička zajednica Općine Vrbnik postoji samo na papiru, nema zaposlenog radnika-profesionalca koji bi objedinio interes mesta, tj. pozvao sve koji su zainteresirani za razvijanje i oživljavanje turizma u Vrbniku. Kod nas svaki računa i zbraja vlastite račune, ne vodeći brigu da bi bilo možda bolje i za pojedinca, a svakako za cijelo mjesto, da se prave zajednički planovi. Mi smo uljuljani u bogatu kulturnu prošlost, u prirodni položaj mesta, koji nam je Bog dao, i čekamo da će gosti sami doći, bez da mi išta poduzmem. Dolaze izletnici u predsezoni i posezoni, prošćeću mjestom, biblioteku, za koju su svi pročitali u prospektima, mogu posjetiti samo neki, ostali odlaze razočarani i eventualni prihod opet nije ostvaren. Škujica, koja je oduvijek bila središte svih zbivanja, postala je parkiralište, parkiralište je ove sezone bilo smetlište, drugo smetlište bilo je na Novom portu, koje su vidjeli svi izletnici koji su morskim putem došli posjetiti Vrbnik. Nuluk i drugi žali također su bili puni smeća.

Dorica Fugošić

DJELA NEPOZNATIH MAJSTORA

Područje vrbničke općine poklapalo se još od prastarih vremena u crkvenom pogledu s vrbničkom plovanjom kojoj je na čelu plovan ili župnik. Uz grad Vrbnik, tu su još i sela Garica i Risika. Vrbnički seoski kaptol činili su brojni svećenici i kapelani koji su obavljali službu Božju u mnogobrojnim crkvama i kapelama u gradu i njegovoj okolini, sve od crkve Sv. Nikole u Ogrulu do Sv. Duha u Gradecu. Uz službu Božju, trebalo je voditi procesije i mnoge druge pobožnosti po utvrđenom redu.

Kao što znamo da "na ovom svijetu samo mijena stalna jest", tako mnogim kapelicama, crkvama i oltarima gdje su nekada naši stari preporučavali svoju dušu Bogu, nema danas ni traga ni glasa. Jedino materijalno što je sačuvano iz toga vremena su prekrasni kipovi, reljefi i slike koji su krasili te svete prostore. Djelić te ljepote prikazujemo na ovim stranicama. Imena majstora koji su ih stvarali nisu poznata, jer nekada je umjetnicima bilo važnije da stvore lijepo djelo kojemu će se ljudi diviti, a ne njihovim autorima. Također, bezimeni su i naručitelji, a i imena pobožnoga puka koji se u svojim nedaćama utjecao Mariji moleći milost. Mi koji smo potekli od njih, također se utječemo Majci Božjoj da nas kao svoju djecu privine na svoje grudi i utješi svojim zagovorom.

Bogorodica s Djetetom, reljef u drvu, dio poliptika, kraj XV. st.

Gospa od Ružarija, konac XV. st., dar Nikole i Katarine Frankopan. Bogorodica s Djetetom Isusom pruža krunicu Sv. Dominiku i Sv. Katarini Sijenskoj, koji su u donjem redu. U najdonjem redu kleće darovatelji knez Frankopan, njegova žena Elizabeta i njihova djeca, sin Nikola i kćerka Katarina

3. Jedan od rijetkih kipova Sv. Ane s kćerkom Marijom u krilu

Godine 1859. sagradena je zavjetna crkva Majke Božje od zdravlja ili Gospoja. Stari kip Gospe s djetetom Isusom dar je tadašnjeg vrbničkog plovana Nikole Grškovića. Taj se kip, inače, više stoljeća čuva i štovao u plovanovoj obitelji. Prigodom gradnje crkve, Franka Gršković (možda majka ili sestra spomenutog svećenika) poklonila je svoju srebrinu da se napravi kruna sa 12 zvjezdica koje rese ovaj svima Vrbničanima dragi kip.

Bogorodica s Djetetom, XV. st., privatna zbirka iz nekadašnje crkve Sv.Trojice, koja se nalazila u blizini današnje crkve Sv. Antona Padovanskog

Bogorodica s Djetetom, reljef u drvu, dio poliptika, sredina XV. st.

Dr. Mate Dvorničić-Šantić, odvjetnik i književnik

RIJEČI STVARNE KAO ZEMLJA

■ Osim književnosti, Mate Dvorničić je volio istraživati povijest, i to onu daleku. Stih neke narodne pjesme, grčka ili ilirska riječ sačuvana u nazivlju nekog lokaliteta, u njegovim je rukama postajala ključ kojim je otvarao vrata koja su bila, ili su ostala, za znanstvenike zatvorena. Tako je napisao djelo "Akropolis Verbena" (koje je ostalo u rukopisu), a nama Vrbničanima bi bilo posebno zanimljivo jer govori na taj osebujan način, koristeći elemente znanstvene fantastike, o povijesti i nastanku našega grada

Ove godine navršava se 110 godina od rođenja i 35 godina od smrti dr. Mate Dvorničića (1886-1961.). To je prigoda da mu posvetimo ove retke, sa zahvalnošću. U svojim studentskim danima Mate Dvorničić prošao je mnoga europska sveučilišta: i Graz, i Prag, i Berlin, i Lavov. I onda se vratio na svoju Boduliju i Kiriju. Mogla bih sada nastaviti, ali jedina misao kopka me i traži da bude izgovorena, pa, eto, neka bude: i onda se vratio i zakopao na svojoj Boduliji i Kiriji. Možda bi Mate, kad bi mogao, samo odmahnuo rukom na ove riječi, a možda je na ovakva i slična razmišljanja odgovorio glasno i jasno kad je izrekao onaj svoj poznati stih:

Ja sam čakavac, oštija ča ne znate?
Ne krije li ovaj stih pjesnikov odgovor,
ali i njegovo čuđenje što smo pitanje
uopće postavili kad je sve jasno.

Godine 1922. otvorio je Mate Dvorničić odvjetničku kancelariju u Crikvenici. Za očekivati bi bilo da je uslijedila odvjetnička karijera i sreden građanski život. Ali kod Mate Dvorničića sve je bilo drugčije. On nije bio od onih koji se prilagođauju vremenu, prilikama, dapače. Vlasti nije podilazio, možemo se našaliti i reći ma koja god ona bila. Naravno da nije bio shvaćen ni od svojih suvremenika. Bio je drugčiji, nije se ponašao onako kako se očekivalo od čovjeka njegova statura, bio je, kako se to danas veli: nekonvencionalan.

Drugi svjetski rat zatekao je Matu Dvorničića u Crikvenici. Pred Nijemcima se sklanja sa sinom Matom u Vrbnik. Uskoro mu dolazi supruga s ostalom djecom. Imovinu u Crikvenici uskoro su mu zaplijenili. Rat traje, a Matu Dvorničića su internirali sve do pada Italije (tijekom I. svjetskog rata također su ga internirali Austrijanci). U II. svjetskom ratu pogibaju mu sin i kći. Sve vrijeme Mate Dvorničić živi u staroj kući Pod zvonikom, točno nasuprot vrbničke župske crkve. Prolaze godine, Mate Dvorničić do

kraja života ostaje u Vrbniku, sve češće sam.

Nedostupna djela

U književnost Mate Dvorničić ulazi početkom XX. stoljeća. Prve crticu počeo je objavljivati 1907. godine u Pučkom prijatelju. Njegove pjesme, prikazi i crticu objavljivane su u različitim listovima - Vrijencu, Novom listu, Obzoru, Domu i svjetu i dr. Ti su tekstovi danas uglavnom nedostupni. U vlastitoj nakladi objavio je godine 1933. djelo "Lišće moga granja" (pjesme i crticu), a 1945. studije iz topografije i toponomastike s područja Istre, kvarnerskih otoka i Rijeke. I do tih dviju knjižica danas je nemoguće doći, vjerojatno su tiskane u malim nakladama.

Godine 1969. časopis Dometi tiskao je antologiju čakavskih pjesama "Korablu začinjavac". U njoj je objavljeno osam pjesama Mate Dvorničića; na neki način to je bio i njegov izlazak iz anonimnosti.

Tako je Mate Dvorničić zauzeo svoje mjesto među pjesnicima, koje mu je s pravom i pripadalo. Pisao je na čakavštini (na samo vrbničkoj). Dok su teoretičari imali, a i danas imaju, rezerve prema dijalektalnoj poeziji, Mate Dvorničić je pronalazio riječi stare, prastare ali stvarne kao zemlja, riječi koje već zvukom dočaravaju svu našu muku i radost. To su riječi u kojima se prepoznajemo kao svoji.

Osim književnosti, Mate Dvorničić je volio istraživati povijest, i to onu daleku. Stih neke narodne pjesme, grčka ili ilirska riječ sačuvana u nazivlju nekog lokaliteta, u njegovim je rukama postajala ključ kojim je otvarao vrata koja su bila, ili su ostala, za znanstvenike zatvorena. Tako je napisao djelo "Akropolis Verbena" (koje je ostalo u rukopisu), a nama Vrbničanima bi bilo posebno zanimljivo jer govori na taj osebujan način, koristeći elemente znanstvene fantastike, o povijesti i nastanku našega grada.

Ipak, Mate Dvorničić najradnije je govorio o svojem uzoru, buntovnom popu glagoljašu Zdedi, koji je u XII. stoljeću zasjeo na biskupsku stolicu u Krku, potjeravši prije toga latinskog biskupa. Naravno, Mate je tvrdio da je Zdeda bio Vrbenčanin. O tome je pripovijedao i nama djeci dok smo Pod zvonikom čekali skulu (vjeronauka). Njegov kip, prema Matinom kazivanju, i dan danas u sakristiji "derži na glavi skalnicu ze blagoslovjenun vodun". Stvarno, u sakristiji je kip, u kutu, na podu, i nitko ne zna koga sveca predstavlja. Tko zna, možda je to bunтовnik Zdeda.

M. Kraljić

DUB VAVIK ZELEN

Matu Dvorničiću na spomen

Bil si vela škrinja
znanja i besed,
besed ke va zlatne si slova
pretočil, ovikovičil.

Širom Europi
znanje si skupjal,
svolu škrinju šakun plnil,
kapun praznil,
drugin darival.

Sobun si vavik
mažu smišnih štorij
i smiha nosil.
Lipo je bilo s tobun
va kunpaniji bit.

Svoj Vrbnik,
Hlam i Tohoraj
nikad nisi pozabil.
Z "Mladićen s Plokati"
Tvoje je ime
na brestu na Sićernici
zavavik urizano ostalo.

Plodnošću te Bog obdaril.
Bil si dub
ki čudo ploda je dal,
dub ki zavavik
zelen je ostal.

Zora Volarić-Perhat

NA MORU SMEĆE - NA ŠKUJICI AUTOMOBILI

■ Na koju god stranu krenete izvan Vrbnika, u prekrasnim pejsažima brda i udolina, obrađeni, vrtovima i vinogradima, u gotovo svakom šumarku ili neobrađenoj njivi naći ćete na scenografiju kakvog fantastičnog filma: bračni krevet s poderanim jogi-madracima, slammate fotelje na tri noge, zahrđali štednjak bez vrata, deke i pokrivači u kojima su svoje carstvo našli mravi i različiti kukci. I pokraj toga - automobil. I to ne jedan. Koliko vam ih srce želi i marke koju god poželite. Čovjek bi pomislio da su domaći ljudi ostavili sve to namjerno na tim mjestima. Neka se nađe putniku namjerniku ili tome turistu da prilgne i odmori se!?

Svako ljeto, uz blagodati sunca i topline, donosi mi nešto što mi vraća mladost i romantiku. Mogućnost odlaska u Vrbnik - gradić pun prirodnih ljepota, starina i vrijednih ljudi. Tako sam i ovo ljeto, sva sretna, jednog vikenda napuštala Rijeku punu nekih novih ljudi, punu smoga, nečistoće, pasa latalica... da bih dva dana uživala u duši mojeg Vrbnika. I kako, barem meni, ni jedno veselje ne traje dugo, tako se i toga puta okrutna stvarnost pobrinula da se osjetim tužnom i nesretnom.

Najprije me sestra zamolila da bacim kućni otpad u baju pokraj susjedove kuće. Smrad se širio već na početku puta gdje je smještena baja, a ona - prepuna. Vratila sam se neobavljenom poslu. Zatim sam otišla na Nuluk, da se okupam. Znam da to nije gradsko plaža nego luka, no za nas koji stanujemo u blizini, to je oduvijek bilo mjesto za kupanje, ali i za barke, barčice, brodiće i glisere. Na žalu obično ima smeća koje valovi, kao znak ljudske nebrige, izbacuju na plažu, što kvari ljepotu našeg kupanja. Unatrag nekoliko godina, a ove posebno, izgled Nuluka, Medvidice i cijele luke, što se čistoće tiče, upravo je žalostan.

SF scenografija

Uredio se restoran "Na mori". Poljoprivredna zadružna obnovila je svoj podrum, vide se novi kotlovi za preradu grožđa, postavljena je telefonska govornica, ali... Ono što najmanje košta, tri do četiri baćve od ambalaže proizvoda "Vrbenke", i u njima plastična vreća za otpad koju bi netko povremeno zamjenjivao praznom - toga nema.

Mještani kažu da smeće nosi more i turisti koji dolaze u razgledavanje Vrbnika. Ima u tome istine, ali je i istina da ti isti turisti nemaju gdje baciti otpad, da i hoće. Mnogo nas je nemarnih, ali da od deset ljudi jedan baci otpad u kantu, kad bi postojala, bilo bi ga manje uokolo.

Onda sam poslije podne otišla u razgledavanje okolice Vrbnika, jer volim prirodu. I tu sam vidjela nešto zaista

sramotno, što domaći ne mogu opravdati. To nije nanjelo ni more, ni turisti pa ni vikendaši. To su nanjeli upravo oni sami. Na koju god stranu krenete izvan Vrbnika, u prekrasnim pejsažima brda i udolina, obrađeni, vrtovima i vinogradima, u gotovo svakom šumarku ili neobrađenoj njivi naći ćete na scenografiju kakvog fantastičnog filma: bračni krevet s poderanim jogi-madracima, slammate fotelje na tri noge, zahrđali štednjak bez vrata, deke i pokrivači u kojima su svoje carstvo našli mravi i različiti kukci. I pokraj toga - automobil. I to ne jedan. Koliko vam ih srce želi i marke koju god poželite. Čovjek bi pomislio da su domaći ljudi ostavili sve to namjerno na tim mjestima. Neka se nađe putniku namjerniku ili tome turistu da prilgne i odmori se!?

A kad sam sljedeće jutro otišla u središte mjesta, obuzela me istinska tuga. Pokraj hrpe smeća ispred slastičarnice, mirno su sjedili gosti. Pogledom sam tražila čistača-čistačicu kojeg svakog mjesto mora imati. Jedva sam pronašla jednog, koji ima pune ruke posla i ne može ga obavljati kvalitetno. Pa ako se ponekad i previše zadržava oko slastičarnice u očekivanju kakvog osvježavajućeg pića u te sparne dane, za razumjet ga je. Ali nikako ne mogu razumjeti lude koji odlučuju u Vrbniku zašto ne zaposle još barem jednog čistača i kupe im službenu odjeću, zašto ne postave više baja za sitni i krupni otpad, zašto ne postave kante-baće na svakih pedeset metara po gradu, a naročito u pristaništu, zašto dopuštaju da se krupni otpad odbacuje u prirodu, i na kraju, zašto dopuštaju da se automobili parkiraju na najljepšem mjestu u Vrbniku, ako ne i na Krku? Na Škujici!!!

Pa tu su moji i vaši pradjedovi golin rukama slagali kamenje, učinili nešto prekrasno i ostavili nam u nasljeđe. Tko je taj koji je uezao pravo da tam parkira svoj automobil? Gdje se rodio? Otkud je došao? Tko mu je dopustio? Ima li dušu?

I tako sam se nesretna vratila u Rijeku, čiji se građani, osim brige o čistoći, brinu i o mnogo težim problemima kao što su nezaposlenost, prehrana i stanovanje. Željela bih da Vrbničani prihvate ovu dobronamjernu kritiku i učine nešto više za svoj i moj Vrbnik, a ja ću im vrlo rado pomoći.

Marija Minić

Jedna od turističkih atrakcija Vrbnika proteklog je ljeta bila i hrpa smeća na Novom portu

Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju u Istri i na Kvarnerskih otocih

KAZIVANJA VRBNIČKIH ŽENA-PJESNIKINJA

Naslovna stranica pretiska zbirke Hrvatskih narodnih pjesama

Prv broj "Naše sloge", preporodnog lista Hrvata iz Istre, izašao je u Trstu 1. lipnja 1870., a urednik mu je bio Antun Karabaić i izlazio je sve do 25. svibnja 1915., kada je bio tiskan u Puli. List je imao veliku ulogu u narodnom preporodu istarskih Hrvata i u njihovom nacionalnom osvješćivanju. Uredništvo je pozivalo na zapisivanje narodnih pjesama, pa grada skupljena u toj zbirici ima, osim kulturno-povijesne, i izuzetnu estetsku, posebno usmenoknjiževnu vrijednost.

Zbirka broji 288 pjesama, a razvrstane su u junačke, ljubavne, pobožne i "vragolanske". Zbirka je tiskana u malom broju primjeraka i bila je ubrzo rasprodana, ali je nezaobilazno vrelo istarskog, kvarnerskog i šire, mediteranskog, pjesničkog folklora. Viktor Car Emin ponovio je tiskanje zbirke u Opatiji 1924. u dopunjrenom izdanju, a već godinu dana kasnije Društvo Sv. Mohora za Istru izdaje "Hrvatsku istarsku pjesmaricu". Kada je Vjekoslav Šafranić objavio u

Zagrebu zbirku "Narodne pjesme otoka Krka", uvrstio je u nju, pored Petrisove vrbinčke pjesmarice i dobrinjske pjesmarice nepoznatog skupljača, pjesme iz navedene knjige koje su prikupili različiti krčki skupljači. Riječko izdavačko poduzeće "Otokar Keršovani" izdalо je 1954. "Antologiju istarskih i primorskih pjesama" - izbor iz tiskane i rukopisne građe usmene poezije s čitavog područja Istre i Hrvatskog primorja, a 1983. Ive Rudan priredio je knjigu "Hrvatske narodne pjesme Istre i Kvarnerskih otoka", koja nije mogla zaobići naslovnu zbirku. Danas, stotinu i šesnaest godina nakon trčanskoga izdanja, Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" iz Pazina podstire ponovo zbirku na čitanje i proučavanje, a za nas su posebno zanimljive pjesme što ih je prikupio rodoljub Mato Trinajstić, gdje će se naći zanimljivih i lijepih kazivanja, posebno žena-pjesnikinja iz našega Vrbnika.

Tanja Perić-Polonijo

RADOVANOV PRVIJENAC

U skoro će izaći iz tiska prva samostalna zbirka pjesama Radovana Toljanića, suradnika našega lista, pod nazivom "Pokušavam zavrtjeti kazaljke". Radovane, radujemo se tvojem prvićenu i s nestrljenjem ga očekujemo.

DEMANTIJ To nije mlada iz Vrbnika!

U Etnografskom muzeju u Zagrebu održana je od 27. lipnja do 29. rujna ove godine izložba pod nazivom "Mladenka u hrvatskim svadbenim tradicijama", kada je tiskan i raskošni katalog. Nažalost, objavljena je fotografija ispod koje stoji da je to mlada iz Vrbnika. Nije nam poznato kako je došlo do takve pogreške, ali i dičina znaju da to "ni naša nevestica!!!"

Pjevački zbor

VJERNICI, PJEVAJTE S NAMA!

Nedjeljom i blagdanom pjevački zbor predvodi liturgijsko pjevanje

U našoj župi, nedjeljom i blagdanom, pjevački zbor predvodi liturgijsko pjevanje. Zbor ima dvadesetak članica, osam "starijih", od kojih neke žene pjevaju više od pedeset godina, a ostale su "mlade" pjevačice. Naša Marija Baldigara najstarija je i od svoje četrnaeste godine vjerno pjeva na slavu Bogu. Čestitamo joj u naše, i u ime cijele župske zajednice.

"Starije" pjevačice redovite pjevaju i prilikom sprovođa, večernih i drugih

okupljanja. Muški glasovi okupe se za većih proslava i blagdana, a i prostor u crkvi je ograničen. Već se nekoliko godina osjeća nedostatak orguljaša, čime bi cijela liturgija dobila ljepši i svečaniji ugodaj. "Opet ste pokvarili", "Pali ste", česte su primjedbe sa strane. To se događa jer nam nedostaje voda, stručna osoba za uvježbavanje, a to se onda osjeti u pjevanju. Za veće svečanosti "priskoči" o. Ivo Peran s Košljuna, na čemu mu ovom prilikom zahvaljujemo.

Cijeli Božji puk pozvan je da pjevajem uveliča liturgiju, ali rijetko se netko odazove, posebno od djece i mladeži.

Pjevački zbor je samo predvoditelj, a svi vjernici su pozvani s psalmistom: dođite, kličimo Gospodinu, uzvikujmo hridi, Spasitelju svome! Pred lice mu stupimo s hvalama, kličimo mu u pjesmama.

M. Toljanić i D. Volarić

Dana 12. srpnja 1996. održan je susret svećenika rodom iz Vrbnika, a za uspomenu je snimljena ova fotografija

Društvo "FRANKOPAN" Susret s članovima koji borave izvan Vrbnika

Korisno i poticajno

Prošloga ljeta, točnije 23. kolovoza, članovi Upravnog odbora našega društva upriličili su susret s članovima koji borave izvan Vrbnika. Te su večeri bili s nama supruzi dr. Grga i dr. Vlasta Sindik-Pobor (Švedska), dr. Bartol Matanić i dr. Anton Bozanić (New York), dr. Marijan Valković, dr. Petar Strčić, dr. Marinka Toljanić, Kristina Koralj, Andrija Vitezić i Jelena Butković (svi iz Zagreba) i Ivan Valdilo (Rijeka). Nakon uvodnog izlaganja predsjednice Marije Kraljić, u kojem je iznijela motive za osnivanje Društva i program rada, pročitala je dijelove pisma g. Josipa Grškovića iz Vancouvera, koji nam je uputio vrlo lijepo i poticajne riječi. U raspravi koja je potom uslijedila, čuli su se mnogi prijedlozi o mogućem djelovanju Društva, a sve u cilju zaštite naše kulturne baštine, njezine prezentacije kao i njegovana lijepih narodnih običaja. Prijedlozi bi se mogli ovako sažeti:

- predložiti općinskom Poglavarstvu da poduzme neophodne mјere zaštite kule Pod keštel od daljnog propadanja
- otvoriti Biblioteku "Vitezić" za javnost kao i posudbeni odjel u njezinom sklopu
- izdati zajedničku zbirku pjesama vrbničkih žena koje se danas bave poezijom
- u sklopu Festivala krčkog folklora, koji će se 1997. održati u Vrbniku, ponovno će se tiskati zbornik učitelja Ivan Žica: "Vrbnik nad morem"
- podržati sve aktivnosti koje Poglavarstvo provodi oko očuvanja Gradeca

PRIJATELJSKI POSJET

Delegacija prijateljskih gradova Crikvenice, iz Austrije, Francuske, Madarske, Italije i Zaboka, zaputila se morem i posjetila Vrbnik, kada smo snimili njegovu ekselenciju, veleposlanika Republike Austrije u Hrvatskoj, dr. Andreasa Berlakovicha

ŠKOLA ZA DOSTOJAN ŽIVOT

Odlukom Ministarstva prosvjete i športa od 21. kolovoza 1996., Osnovna škola "Fran Krsto Frankopan" dijeli se na četiri javne ustanove s potpunom odgovornošću, i to:

1. **Osnovna škola Krk.** Krk, sa 860 učenika i 38 razrednih odjela
2. **Osnovna škola Vrbnik.** Vrbnik, sa 232 učenika i 12 razrednih odjela

3. **Osnovna škola Dubašnica.** Bogovići, sa 280 učenika i 12 razrednih odjela
  4. **Osnovna škola Omišalj.** Omišalj, sa 449 učenika i 16 razrednih odjela
- Svjesni smo ove odluke za naše mjesto. Škola daje šansu budućnosti, ali život se može zadržati samo tamo gdje roditelji mogu raditi i zaraditi za dostojan život svoj i svoje djece.

1996. U BROJKAMA

KRŠTENI U NAŠOJ ŽUPI

1. **Martina Mesić**, kći Davora i Srebrenke r. Živković
- rođena 12.12.1995., krštena 7.1.1996.
2. **Katarina Čubranić**, kći Ivana i Ane r. Mlinar
- rođena 25.11.1995., krštena 21.1.1996.
3. **Karin Raschid**, kći Abdela Karim Raschid Bashir i Mire r. Žic
- rođena 29.12.1995., krštena 14. 4.1996.
4. **Daniel Matanić**, sin Petra i Višnje r. Polonijlo
- rođen 29.12.1995., kršten 14. 4.1996.
5. **Lucija Milović**, kći Nikole i Marije r. Pavan
- rođena 18.1.1996., krštena 12. 5.1996.
6. **Denis Volarić**, sin Zlatka i Silvije, r. Fičor
- rođen 19. 3.1996., kršten 19. 5.1996.
7. **Marko Katunar**, sin Damira i Ksenije, r. Fičor
- rođen 29. 3.1996., kršten 19. 5.1996.
8. **Kristian Volarić**, sin Denisa i Tatjane, r. Podobnik
- rođen 16. 4.1996., kršten 28. 7.1996.
9. **Rahela Papić**, kći Marina i Milice, r. Ivanović
- rođena 19. 8.1998., kršten 20.10.1996.
10. **Rea Rušin**, kći Predraga i Laure, r. Kordić
- rođena 28. 7.1996., krštena 20. 10.1996.
11. **Adrian Sparožić**, sin Franje i Mirele, r. Plišić
- rođen 18.11.1996., kršten 27.10.1996.
12. **Dora Volarić**, kći Antona i Paule, r. Vrbeta
- rođena 18. 8.1996., krštena 27.10.1996.
13. **Lucija Ostrogović**, kći Branka i Doris, r. Gršković
- rođena 23. 9.1996., krštena 15. 11.1996.
14. **Filip Pavan**, sin Ivana i Stojine
- rođen 27. 8.1995., kršten 9.12.1996.

UMRLI

1. **Zdravko Pavan**, od Ivana i Anke, r. Harbić
- rođen 6.11.1965., umro 25.6.1991., pokopan, 18.1.1996.
2. **Ivan Polonijo**, od Mata i Luce, r. Justić
- rođen 8.10.1945., umro 18.1.1996.
3. **Mare Mihalić**, od Ivana i Mare, r. Lukarić
- rođena 27. 2.1912., umrla 11. 2.1996.
4. **Karmela Marčić**, od Josipa Toljanića i Marije, r. Dvorničić
- rođena 5. 6.1919., umrla 26. 3.1996.
5. **Josip Pavan**, od Josipa i Mare, r. Gršković
- rođen 25. 3.1911., umro 22. 4.1996.
6. **Dinka Volarić**, od Ivana Bozanića i Lucije, r. Gršković
- rođena 7.11.1913., umrla 4. 5.1996.
7. **Anica Lukarić**, od Ivana Parčića i Antone, r. Mihičić
- rođena 31. 7.1913., umrla 15. 5.1996.
8. **Ivan Ivanović**, od Ivana i Kate, r. Volarić
- rođen 7.11.1924., umro 8. 6.1996.
9. **Anton Polonijo**, od Frana i Marije, r. Volarić
- rođen 13. 3.1921., umro 10. 6.1996.
10. **Anton Valković**, od Antona i Mare, r. Lucetić
- rođen 22. 4.1919., umro 20. 7.1996.
11. **Marinko Kovačević**, od Stanoja i Smiljke, r. Nedinić
- rođen 1.8.1948., umro 15.8.1996.
12. **Katica Volarić**, od Ivana Čubranića i Kate, r. Mihovilić
- rođena 29.10.1917., umrla 28. 8.1996.
13. **Marija Lukarić**, od Franje Drežančića i Mandić
- rođena 17. 8.1913., umrla 3. 9.1996.
14. **Josip Mihalić**, od Mata i Lucije, r. Štefanić
- rođen 19.1.1911., umro 29.10.1996.
15. **Marija Stašić**, od Antona i Franke, r. Gršković
- rođena 5.12.1900., umrla 17.11.1996.
16. **Janja Pavan**, od Ivana i Katarine, r. Volarić
- rođena 7. 8.1919., umrla 23. 11.1996.

SLUŽBA BOŽJA U VRIJEME BOŽIĆNIH I NOVOGODIŠNJIH BLAGDANA

ČETVRTAK, 19. prosinca, ispojed po kućama za bolesne i nemoćne vjernike

NEDJELJA, 22. prosinca, 4. ned. Došača

07.30 - jutarnja Misa
10.30 - župska Misa
15.00 - Večernja

PONEDJELJAK, 23. prosinca, POKORNIČKO BOGORSLUŽJE I SAKRAMENTALNA POJEDINAČNA ISPOVJED, PREMA SLJEDEĆEM RASPOREDU:

10.00 - za vjernike kojima odgovara ovo vrijeme
15.00 - za svu školsku djecu
16.30 - za muževe i žene
17.30 - krunica i Sv. Misa zornica
18.30 - za mlade

UTORAK, 24. prosinca, BADNJAK

08.00 - Sv. Misa
18.00 - 20.00 - prilika za Sv. ispojed
23.30 - služba čitanja
24.00 - Misa polnočka

SRIJEDA, 25. prosinca, BOŽIĆ - ROĐENJE PO TIJELU GOSPODINA NAŠEGA ISUSA KRISTA
08.30 - jutarnja Sv. Misa

10.30 - svečana župska Sv. Misa
16.00 - svečana staroslavenska Večernja
- blagoslov djece

Na današnjim će misama biti pročitana božićna čestitka našeg Biskupa, preuzvišenog Josipa Bozanića

ČETVRTAK, 26. prosinca, BLAGDAN SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA

10.00 - Sv. Misa
17.30 - Sv. Misa

NEDJELJA, 29. prosinca, SV. OBITELJ

07.30 - jutarnja Sv. Misa
10.30 - župska Sv. Misa
15.00 - Večernja

UTORAK, 31. prosinca, STARA GODINA
17.30 - Sv. Misa zahvalnica, Tebe Boga hvalimo

SRIJEDA, 1. siječnja, NOVA GODINA, BLAGDAN BLAŽENE DJEVICE MARIJE BOGORODICE

10.30 - svečana župska Sv. Misa
17.00 - sv. Krunica
17.30 - sv. Misa

NEDJELJA, 5. siječnja, 2. NED. PO BOŽIĆU
07.30 - jutarnja Sv. Misa

10.30 - župska Sv. Misa
15.00 - Večernja

PONEDJELJAK, 6. siječnja, BOGOJAVLJENJE (TRI KRALJA)

10.00 - Sv. Misa
17.00 - Sv. Krunica
17.30 - Sv. Misa

NEDJELJA, 12. siječnja, KRŠTENJE ISUSOVО
07.30 - jutarnja Sv. Misa

10.30 - župska sv. Misa
15.00 - Večernja

Napomena!

U petak, 27 prosinca, započet će blagoslov obitelji i kuća. Započet će se Na mori, u Ulici B. Trinajstića, i to od 9 do 13 sati i od 15 do 17 sati. Neka Blagoslov bude prilika za molitvu i susret obitelji sa župnikom.

U nedjelju, 29. prosinca, PRIREDBA

"OČITOVALA SE LJUBAV BOŽJA, SPASITELJICA SVIH LIJUDI; ODGOJILA NAS JE DA SE ODREKNEMO BEZBOŽNOSTI I SVJETOVNIH POŽUDA TE RAZUMNO, PRAVEDNO I POBOŽNO ŽIVIMO U SADAŠNjem SVIJETU."
(Tr 2, 11-12)

Apel crkvenoj i svjetovnoj inteligenciji

Razvijajte osobnu inicijativu

Generacije Vrbničana, tamo sve do 1940., a da ne spominjem ranija stoljeća, živjele su u kućama samo s jednom prostorijom, a gledano današnjim očima, bez ikakva komfora. Netko će primijetiti: ipak su ljudi bili zadovoljni, pjevalo se, žene su radale i desetak puta više. Rijetke su bile obitelji gdje nije bilo umrle djece. Djeca su roditeljima bila jedino životno zadovoljstvo, zabava i nada će ih u starosti dohraniti i pokopati. U novije vrijeme, od početka XX. stoljeća, mnogi su počeli odlaziti na rad u Rijeku, širom Austro-Ugarske, a neki i u Ameriku. Bilo je i onih koji su se vratili s uštedevinom. Baš o tome sanjali su roditelji, da će im se sinovi snaći i stvoriti bolji život. Po završetku II. svjetskog rata, Njemačka, iako pretvorena u pepeo, postala je mnogima obećana zemlja.

Izložit će svoje razmišljanje o mogućnostima razvoja Vrbnika. Bezuvjetno treba razvijati osobnu, odnosno privatnu inicijativu. Poljoprivredna zadruga Vrbnik, osnovana 1904., mora prednjačiti u suradnji sa zadrugama osnovanima prije nekoliko godina, te zajednički naći način da se organizira obrada zapuštenih čestica. Krajnje je vrijeme da se utvrdi djeluje li tvornica "Vrbenka" štetno na okolinu ili ne, te kakve su njezine per-

spektive. Ukoliko ona nema budućnosti, onda one goleme hale treba prilagoditi proizvodnji alkoholnih i bezalkoholnih pića, a ne ih pretvoriti u neka skladišta.

Apeliram na svjetovnu i crkvenu inteligenciju (objavimo koliko sinova i kćeri Vrbnika ima fakultetsku diplomu), a posebno na naše svećenike, da s riječi krenu u primjerna djela. Fakultetski obrazovani ljudi trebaju se uključiti u izradu planova razvoja Vrbnika, a ne se svadati preko raznih stranaka i čekati da nas urazume strani stručnjaci. Sjetimo se što je sve hrvatski narod proživljavao 900 godina - od 1102. godine s Pacta Conventa, te od 1848. g. kada je ban Jelačić urazumio

Mađare i tako spasio Beč, ali je naziv države ostao i dalje Austro-Ugarska. Da smo tada bili ekonomski neovisni, bili bi nas priznali i u nazivu Austro-Ugarska-Hrvatska. Pored svih vojnih pobjeda, narod je živio u bijedi, na primjer, Vrbničani su nadničarili za Mađare koji u Rijeci gradili luku itd. Štovani privredni, kulturni i prosvjetni dužnosnici Vrbnika, krenite. Pokažimo primjer, jer današnja inteligencija i suvremena tehnologija moraju graditi kvalitetni životni standard za svakog čovjeka. Ne smije više biti onih koji žive u izobilju i onih koji preživljavaju u siromaštvu. (Izvadak iz opširnog pisma)

Andrija Vitezić

POMIRITI SE SA ŽIVOTOM

Da bar malo budeš sretan, da imaš komadić neba na zemlji, moraš se pomiriti sa životom, s vlastitim životom kakav je sada. Moraš se pomiriti s poslom, s ljudima oko sebe, s njihovim pogreškama i slabostima. Uskladi se s mužem, ženom, iako možda već sada znaš da nemaš idealnog muža, idealnu ženu. (Ne vjeruj da nešto takvo i postoji!). Moraš se pomiriti s granicama svoga novčanika, s vlastitim licem koje nisi birao, sa stanom i namještenjem, s odjećom, s uvjetima svoga života, makar misliš da je susjedu puno bolje, pomiri se sa životom. Imam samo jednu kožu i ne mogu se više roditi u drugoj koži.

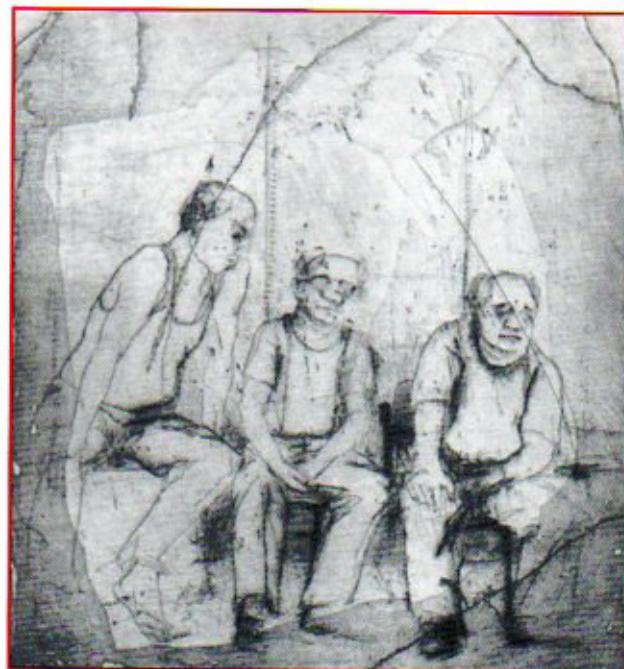
Phil Bosmans (iz knjige "Živjeti je radost")

Poniznost

Poniznost je lipa vrlina. Nažalost, danes se retko susreće. Naši su stari bili skromni i ponizni, a svejeno smo imeli velih i poznatih judi. Vrbnik, gradić - kako jena obitelj smo, svi se poznavamo, al' se ne more reć da se i volimo, pomažemo ili bar pozdravljamo. Pogrdit, očernit svoga čovika, to se sveki dan susreće. Dodar i napismeno po novinah, to je danes izgjeda postalo moderno. Al' smo "napredovali". Po putih gredu niki judi bi reć da su mumije. Va čemu smo to tako veli da se ni pozdravit ne moremo. Zač nas baš mora nebeski Otec ponizit da bi mogli uvidit svoju mižeriju. A pelni smo nevoj i problema. Seku nediju gremo crikli, koliko smo puti čuli ono: "Ne propusti udelat čoviku dobro. Ne čekaj plaću. Sve će je dobro dobije plaću dobru, slabo slabu."

Podignimo se na veću razinu. Budimo prepoznatljivi, ako smo kršćani. Ugjedajmo se va Onoga ki je najveći, a k'o čovik je bil najponizniji.

Marinka Polonijo

Po kantunih se sranjat i ganat, tu smo dobri
Grafika Catherine Keun, VGA

SNIJEG NA OTOKU

Tišina
struji bijelinom jutra

Čudim se tragovima
mojih koraka na putu,
dok galebovi nečujno lete
ponad bijelog mola
i ponad lada
što su snijegom zatećene...

Otečale grane maslina
iščekujemo rano sunce
- mutno i bijelo -
da legne na krovove
kamenih kuća
i otok začaran

Tišina struji.
Prolazim ovim jutrom,
a snijeg tiho sniježi
i posipa tragove
mojih koraka...

Radovan Toljanić

SPOZNAJEM VJEĆNOST

Prilaziš nečujno
mojom molitvom prizvan
da u ponoćnoj uru
daruješ mi san...

U snu me jablanovi grle:
dodirujemo nebo
i spoznamo vjećnost.
U našim se kosama
zapliću zvijezde
što znamenja nose...

Ove noći
dok mjesec nečujno plovi
crnom modrinom,
poput zlatnog jedrenjaka
nad kanalom Vinodolskim,
postajem sretan...

U zoru me,
Bože,
ne probudi!

Radovan Toljanić

SVETA NOĆ

Vitke se smreke
mrače
dok promatra ih utihlo more...

U ledenoj noći
kruni ih
zlatni prah zvjezdilišta...

Radovan Toljanić

DITE

Skače, teče,
smije se...
Igra, zabavlja.
Ze čin?
Z ničin!
Jenu škatulicu
derži v rukah.
- janjić -
dite drago.

Marinka Polonijo

ROŠASTI MACAN

Ko maličina znan,
doma je u nas bival
jeden žuti macan.
Po rukah vavik sen ga imela,
gladila i njavila.
Zalud mi je mat govorela:
Pusti ga ča,
pelna si dlak,
ćete oškarnut.
Ma ja nis za te besedi bacilala.
Jeden nesrični dan,
mora da je nič
otrovno pojala,
pod voltun je krepival,
moj macan.
Pol njega sen nevojno stala i plakala
Čudo sen vrimena za njin žalovala.

Tako je finil moj macan.

Marinka Polonijo

RADOST

Na drivu kosić kanta,
kanta...
Da mi je znat zač?
Javi se i orebec i
on želi pokazat
će zna.
Hvala kosiću,
hvala i tebi orepečiću.
Seki slavi Gospodina
kako umi i zna.
Vi fakinčića dva,
lipo kantajuć na drivu
po celi dan.

Marinka Polonijo

STEN

Ki je zibral ovu sten
i kamik,
za na njoj ostat vikon,
vavik.

Morda je sence
jušto prišlo ven,
va zlato oblko
celu sten.

Morda more modro
va kamik je lupalo,
pomalo šumeć
na uho mu šepjalo.

Ili je bila noć,
kada bimo denes znali,
plna žltih zvezd
da sten su ticali.

Blažena je bila ura i dan
živuć na toj lipj steni
denes to znan.

Ćutin oni prvi korak,
ki još odzvanja
kroz vrime,
na steni od senca i bure
VRBNIK njoj je imao.

Marina Valković

ZATVORENA VRATA

Zatvorili su svoje puneštiri
i grijie su dobro zaškureli,
ondat su za stol seli.
Nahitali su drva va šparhet,
vrata zakračunali,
jali i mučali.
A starac sused,
nigdir nikogar ni imel,
ke njin je užal prit
pol šparheta se teplit.
Videres je zgrbjen od zimi
prišel do vrat, pretisnul kuku,
nazad se vrnul va svoju je muku.
Va kantunu sam,
okolo srca tuga, kuća studena,
vrata zatvorena.

Marina Valković

BURA

Va moru kad si oživila,
na obrazu sen te očutela.
Teknula si mi srce i vlas,
sva moja bila si.
Obešla si seki kantun,
od sušila zela lancun.
Dural je kovi put, na ure
kanet lipe moje bure.
A ja sen te habala i uživala,
kako da si samo za mene puhala.
Ćutela sen vonj zemje,
mir kamika,
sen va buri z Vrbnika.

Marina Valković

ROŽICE

Blizu su Svi Sveti.
- Iva, moramo poć malo do Rikve,
rekla mi je žena.
- Biž ča, biž, ja nimam poć va Rikvu.
Poć će jušto ako buden moral, ne daj
Bože, ako mi bude rabela bolnica.
- Muč, poć ćemo, moran nič kupit, a i
tebe rabe postoli, a mogel biš kupit i
jaketu pe ćeš se malo modernat, opet
će ona.
Da mi seki dan ne brontula, spravili
smo se, i jeno jutro ukrcali na autobus
i partili pomalo do Rikve. Čim smo se
skercali vaje smo šli obaviti najprije
posel. Ja sen kupil će mi je rabilo i bil
sen baš kuntenet. Ona je nastavila
hodit po butigah, a ja sen prošetal po
Korzu i prvoga koga sen trefil bil je
moj kumpanj od mladosti.
- Kako si, kako je va penziji? bilo je
pervi će sen ga pital.
On je mene spicival: jel ki umrl, ki se
je rodil? I tako sve po redu. Kad smo
se već oteli rastat, prišlo mi je napamet
da ga pitan za mater.
- Če, kako ti je mati? kako njoj je s
vami v Rikvi.
- Mati ni više s nami. Dali smo ju va
dom, već jeno leto dan.
- Va domu je, sen se prečudil, a kako
njoj je?
- Dobro, on će na to, kad bi i meni bilo
tako. Ne fali joj niš, kuntenta je, ima
kumpaniju. Oni su ti moj Ive, tamo ko
va rožicah. Morda bimo ju imeli i

doma, ma se je čapala ze mojun ženun.
Nikako se nisu mogli složiti pa sen ju
dal va dom.

- Glavno da je kuntenta, rekeli sen i
tako smo se razdvojili. Seki je šel na
svoju bandu. Vrmul sen se doma. Drugi
dan u nediju šel sen na Velu mašu.
Hodeli smo zajedno moj sused Anton i
ja, čakulali smo, on se va zadnje vrime
fanj tuži da ne more, sad je opet počel
o tomu.

- Če ne bite šli, Antone, va dom? palo
mi je na pamet da ga pitan.

- Čera sen bil v Riki... pravil sen mu
koga sen trefil, koga su dali va starački
dom, kako je tamo lipo i kako starcen
niš ne fali, nanki rožic. Anton me je
gjedal i habal, a ondat mi je jadno
odgovorelo:

- Ne rabe meni rožice ni sad ni potla.
Kada vidin onih ki stalno nose rožice
Svete Marije Dragi, skoro me to i jadi.
Tribi živin dat. Makar lipu besedu, to
je više nego rožice. Za me je dosti
jeden mali kantunić za postiju i jena
katrida za sest. Meni više vridi da
prošećen od domi do crikve, Škujice i
Place da seki dan vidin dicu za ku sen
se mučil i sve jin dal. To je meni lipo i
to želin.

Na ove besedi nis imel više ča reć. Sve
sen razumel, zač i ja iman već šezdeset
let.

Ive

KI ZNA, ZNA

Sve mi se pari da je moj vnučak šel za tine da ja pišen va ovom našem listu. Ništo sto postoji sigurno al' me je nikako čudno gledao dokli je moja nevesta, a njegova mat, pridikala po kući niki dan:

- Mene neka pitaju o čemu će pisati. Poštenu čovjek ne može spavati po noći, buka galama, viriska do jutra. Sjediš ispred slastičarne, od smrada iz pre-punih kontejnera ne možeš disati. Sve je skuplje nego u Rijeci, šta oni misle, o tome bih ja pisala.

Kad ona ovako počne nabrajat, ja moram mučat. Ako bin samo jenu beseđu rekel, ona bi se uhitala kuntra meni mahat ko da sen ja sve verbenski kontejneri napelnili. Ovako jeno vrime sama maš i otpiva pe na kraju i ferma. O ničemu drugom želim se ja s vami pogovoriti. Pred par dan trefil sen na Korzu staroga kunpanja. Neću ga imenovati aš bi se morda jadilo. Beseda na besedu i pita on mene:

- Osipe, pogodi koliko je va Verbniku zadrug. Niš čudo misle, čul sen da uz onu ku smo vavik imeli, još su dvi nove.

- Tri, odgovorim mu, sigur da znan sve verbenske novitadi. Vaje sen videl da nis potrefil.

- Pogej če ovdje piše, moj kunpan je zvelkel ze žepa jenu harta koti jenu stranicu od nika knjižice i daje mi to pod nos...

- Pogej če piše. Bez očal ja nis videl niš. Onda mi je on tu na srid Korza pročital če tu sve piše. Inšoma, tih

zadrug je više samo ja nis razumel sul to prave zadrugi ili su privatnici dali svojin poduzećen samo takovo ime. Kunpanj mi ni znal praviti če je na stvari. Ma nis bacil previše oko toga zač smo drugi dan ionako misleli poč doma.

Sveki put kad se spušćamo z dolun Kozinun rečen sinu: - Vazi pomenje. E, da sen ja kapac, šel bin od Jaza hodeć doma da se nagjedan našega poja, a če moren, sinu je vavik fuga, nevesta broji škuje po česti, pari mi se da vā sekundi pridemo na Jir.

E, da se ja vernen na ono pervo, na naše zadrugi. Nimaš koga pitat ki bi ti rekel dvi prave besedi. Jeno jutro fermal sen se pod poprivićen i otel sen se malo naškercat če nis rekel: - Ki će se sad s vami, lako van, sad morete prebirat va ku čete se zadrugu učlanit. Naši su me pogledali i vaje obernuli govor. Videl san da nis potrefil, ili morda sen.

Sad sve mislin, a niman koga pitat, jel to tako ili ne. Po onome če sen čul, dvi su versti zadrug. Va onu pervo moreš se učlanit samol ako daš grozdovi i ondat si zadrugar, ali te istešo nijeden za niš ne pita, a kamol da ti polaže račun. Toga da više ni. Va one druge zadrugi moreš istešo prodat grozdovi, ali se ne moreš va nje učlanit. Če da se ne bi niki težak našel i šel va zadrugu Katunar i Gospoju i lipo rekel: - Ja ču van dati svoju žlahtinu, svaka mi urodi, ma želin bit i član vaše zadrugi. Moj sused govori pek ovako:

- Kad ne moren bit zadrugar kako rabi, i ja ču udelat zadrugu, a i drugi se na to spravljaju. Ki zna, zna. Neka judi delaju. Morda se i moj vnučak verne va Verbniku. Lipo čemo naštampat jenu knjižicu koti jedan vodič kadi će bit popisane i opisane sve naše zadrugi. Ke lipe imena mi za njih padaju napamet, a ondat čemo morda opet udelat jenu zadružnu zadrugu. Ki zna?

Vaš stric Osip,
ki je svoje vrime bil zadrugar

HUMORESKA

Žitelji jednoga našega primorskoga grada odlučiše jednoga dana (i sasvim iznenada) sagraditi čak dva hotelska zdanja.

Neka to bude, kako narodna pjesma veli:
iza sedam brda, iza sedam gora
preko riječa i potoka gdje rijetko
kroči ljudska nogu i prošeće netko.

Reći će ljudi: lako je bilo u vremena davna
nove graditi dvore. Učinile bi to preko noći,
na svoj način, vile sjajne, vile bajne.

Al ne mariše žitelji primorskoga ovoga grada
za bijele vile, već mišljahu kako naći će netko
tko svjetom ovim hoditi, novce više i ne broji,
već traži, traži, baš ona mjesto dva
iza sedam brda, iza sedam gora i sedam mora.

Jednog dana sastanu se u cik mraka
glavari slavnoga grada. Predloži netko
od prisutnih smjerno (a na svoje mišljenje
ima svatko pravo) da se dva nova zdanja
ipak približe malo stanu našega
već postojećega primorskoga grada.
Ko da si bacio iskru u suhu slamu,
planu gnjev golem, teške padobe rijeći
jer tko je vidio i je li čuo svijet
da nešto se dogodi iza brda tri, iza gora pet?

I tako dva nepostojeća zdanja
posvadiše glavare
našega jedinoga Vrbnika grada.